

УДК 351.74

О. А. МОРГУНОВ,

кандидат юридичних наук, доцент,

завідувач кафедри спеціальної фізичної підготовки факультету №2

Харківського національного університету внутрішніх справ

ORCID: // orcid .org/0000-0003-2259-3620

О. М. ІВЛЄВ,

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

кафедри соціально-гуманітарних дисциплін

Донецького юридичного інституту МВС України

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФАХІВЦЯМИ ВИКЛАДАННЯ ТАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У ВІДПОВІДНОСТІ ДО ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ

У статті поставлено проблемні питання забезпечення фахівцями викладання тактичної підготовки у відповідності до державного стандарту. Встановлено та проаналізовано особливості державного стандарту професійно технічної освіти професії «поліцейський».

Ключові слова: *забезпечення, тактична підготовка, державний стандарт.*

Однією із особливостей державного стандарту професійно технічної освіти професії «поліцейський» є те, що тактична підготовка має на 90% практичну спрямованість (тобто реалізується через практичні заняття).

Типова програма з тактичної підготовки складена з урахуванням забезпечення тісного зв'язку між теорією та практикою у навчанні, необхідністю прискорення адаптації випускників до службової діяльності, оптимізації міжпредметних зв'язків, підвищення ефективності підготовки до професійної діяльності. Включає в себе розділи: самозахист,

основи патрулювання, зупинка транспортного засобу та моделювання ситуацій службової діяльності.

Такий підхід вимагає проведення занять фахівцями, які мають досвід викладання або пройшли відповідну підготовку за всіма вказаними розділами.

З метою підготовки фахівців для забезпечення викладання тактичної підготовки у відповідності до державного стандарту професійно технічної освіти професії «поліцейський», були проведені навчальні збори інструкторів з тактичної підготовки (табл. 1).

Таблиця 1.
Навчально-тематичний план зборів

№ з/п	Назва теми	Всього годин	Лекції	Практичні	Екзамен
1	Самозахист	54	2	52	
2	Основи патрулювання	34	10	24	
3	Зупинка транспортного засобу	16	4	12	
4.	Моделювання ситуацій	12		12	
5.	Підсумкове тестування	4			4

До проходження зборів залучалися викладачі навчальних центрів та інспектори тренінгових центрів за напрямками тактичної та фізичної підготовки (табл. 2).

Таблиця 2.
Склад фахівців за спеціалізацією

Спеціалізація	Кількість	%
Тактична підготовка	53	59,6
Фізична підготовка	36	40,4
Загалом	89	100

На підсумковому екзамені, фахівці оцінювалися на предмет засвоєння навчальної програми відповідно до державного стандарту професійно технічної освіти професії «поліцейський», та методики викладання. За результатами іспитів, успішно курс пройшли 59% (66 фахівців з 89).

Під час першої спроби складання екзамену, труднощі виникли у фахівців за всіма темами (табл. 3).

Таблиця 3.
Успішність складання екзамену за темами фахівцями різних спеціалізацій

Назва теми	Фахівці з тактики (n=53)		Фахівці з фізичної підготовки (n=36)		Загалом (n=89)	
	кількість	%	кількість	%	кількість	%
Самозахист	27	51	11	31	38	42,7
Основи патрулювання	20	38	20	56	40	44,9
Зупинка трансп. засобу	7	13	6	17	13	14,6
Моделювання ситуацій	4	8	7	19	11	12,4
Лекції	17	32	16	44	33	37,1

Найбільш проблематичними у засвоєнні темами для фахівців з тактичної підготовки були: самозахист (51%), основи патрулювання (38%), лекційний матеріал (32%). Фахівці з фізичної підготовки показали найгірші результати із основ патрулювання (56%), засвоєння лекційного матеріалу (44%), та самозахисту (31%).

Отриманні данні стосовно фахівців з тактичної підготовки пояснюються відсутністю досвіду викладання окремих розділів, наявністю старих стереотипів у теоретичному викладанні тактичної підготовки.

Що стосується результатів засвоєння самозахисту фахівцями з фізичної підготовки, слід виділити проблему засвоєння та викладання розділу в контексті тактичної підготовки в цілому (з урахуванням можливості застосування інших засобів поліцейського примусу, правомірності дій та вирішенні ситуаційних завдань). Відсутність досвіду викладання окремих розділів, також негативно сказалося на успішності складання екзамену фахівцями з фізичної підготовки.

У підсумку, навчальні збори не пройшли 15 фахівців з тактичної та 8 з фізичної підготовки.

Після проходження курсу, респонденти визначили труднощі з якими вони стикнулися під час вивчення окремих розділів (табл. 4).

Таблиця 4.

Складність в засвоєнні матеріалів курсу за темами

Назва теми	Фахівці з тактики (n=53)		Фахівці з фізичної підготовки (n=36)		Загалом (n=89)	
	Кількість	%	Кількість	%	Кількість	%
Самозахист	1	2	0	0,0	1	1,1
Основи патрулювання	3	6	4	11	7	7,9
Зупинка трансп. засобу	1	2	0	0,0	1	1,1
Моделювання ситуацій	1	2	0	0,0	1	1,1
Лекції	2	4	2	5,6	4	4,4

Як видно з наведених даних, найбільша складність у засвоєнні курсу на рівні 7,9% викликала тема «Основи патрулювання», на другому місці – лекційний матеріал (4,4%). Враховуючи низький відсоток показників решти – складність в засвоєнні пов'язана здебільшого з особистими особливостями.

Наступним показником, який впливав на успішність засвоєння курсу, став недолік часу на вивчення. Під час опитування, 96% фахівців відзначили, що для більш якісного засвоєння курсу необхідно збільшити термін навчання (відмітили недолік часу для засвоєння матеріалу з тієї чи іншої тематики). При цьому найбільша кількість побажань зі збільшення терміну була отримана з боку фахівців з тактичної підготовки (табл.5). Загалом, визначення цього недоліку пов'язано зі складністю адаптації минулого досвіду до нової форми викладання дисципліни.

Таблиця 5.

Недолік часу на засвоєння матеріалів курсу за темами

Назва теми	Фахівці з тактики (n=53)		Фахівці з фізичної підготовки (n=36)		Загалом (n=89)	
	Кількість	%	Кількість	%	Кількість	%
Самозахист	32	60	18	50	50	56
Основи патрулювання	33	62	20	56	53	60
Зупинка трансп. Засобу	26	49	16	44	42	47
Моделювання ситуацій	27	51	16	44	43	48
Лекції	34	64	20	56	54	61

Висновки.

1. Викладання тактичної підготовки відповідно до програми затвердженої Держстандартом професійно технічної освіти професії «поліцейський» потребує від відповідних фахівців певної адаптації, шляхом додаткового навчання.

2. Навчання фахівців необхідно проводити на відповідних курсах (зборах) з терміном навчання не менш як 3 тижні.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Про Національну поліцію: закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних (БД) «Законодавство України»/Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 04.03.2017).
2. Оптимізація навчально-методичного забезпечення підготовки поліцейських : пропозиції та рек. за результатами проведення круглого столу (16 груд. 2016 р., м. Харків) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. спец. фіз. підготовки. – Харків : ХНУВС, 2017. – 16 с.
3. Івлєв О. М. Удосконалення службової підготовки патрульної поліції засобами дистанційного навчання (на прикладі тактичної підготовки) / О. М. Івлєв, О. А. Моргунов // Особливості підготовки поліцейських в умовах реформування системи МВС України : зб. матеріалів I міжнар. наук.-практ. конф. , м. Харків, 20 трав. 2016 р. / МВС України, Департамент патрул. поліції України : Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. спец. фіз. підготовки. - Харків : ХНУВС, 2016. - С. 129- 133.

Надійшла до редколегії 01.03.2017

**МОРГУНОВ А. А., ІВЛЄВ А. М. ПРОБЛЕМЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ
СПЕЦИАЛИСТАМИ ПРЕПОДАВАНИЯ ТАКТИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ В
СООТВЕТСТВИИ С ГОСУДАРСТВЕННЫМ СТАНДАРТОМ**

В статье поставлены проблемные вопросы обеспечения специалистами преподавания тактической подготовки в соответствии с государственным стандартом. Установлены и проанализированы особенности государственного стандарта профессионально технического образования профессии «полицейский».

Ключевые слова: обеспечение, тактическая подготовка, государственный стандарт.

MORHUNOV A. A., IVLEV A. M. THE PROBLEM OF PROVIDING SPECIALISTS TEACHING TACTICAL TRAINING IN ACCORDANCE WITH STATE STANDARD

The article raises the problematic issues of providing specialists in the teaching of tactical training in accordance with the state standard. Installed and analyzed the features of the state standard of vocational and technical education profession "policeman".

Key words: *security, tactical training, state standard.*